

MEDBORGARNAS ÖNSKADE KRIMINALPOLITIK OCH DERAS ORO INFÖR FRAMTIDEN

Hur skiljer sig läget idag jämfört med
motsvarande mätning inför valet 2018?

Vad ska vi prata om?

- Vad är svenskarna oroliga för? En jämförelse mellan 2017 och 2021
- Vilka oroar sig för miljö och kriminalitet?
- Svenskarnas inställning till våldsbrott, med avseende på orsaker och konsekvenser

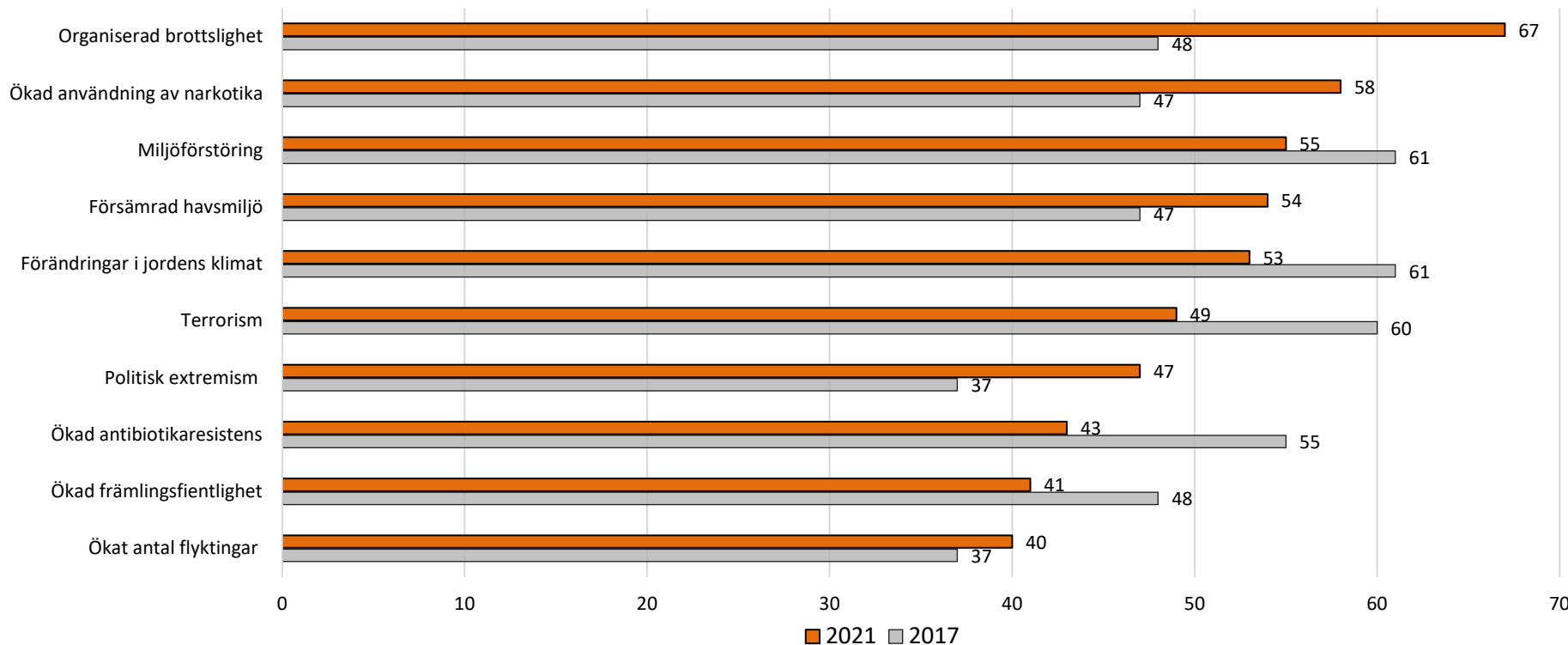
Hur är det med känslor, som oro, i politiken?

- Platon var mycket skeptisk, känslor försvårar rationella överväganden.
- Men, nutida forskning visar att människors oro kan stärka tilliten till det politiska systemet om politiker anses kunna hantera den utmaning som står framför dem (Albertson & Gadarian, 2015).
- Oro hänger ihop med osäkerhet vilket gör att människor försöker utveckla strategier för att reducera känslan av obehag.
- En sådan strategi är att söka ny information. Därmed uppstår en möjlighet att lära sig nya saker i samband med att den ovälkomna känslan hanteras. De som känner att det är fara å färde litar också mer på experter, eftersom experter kan avhjälpa den annalkande faran.

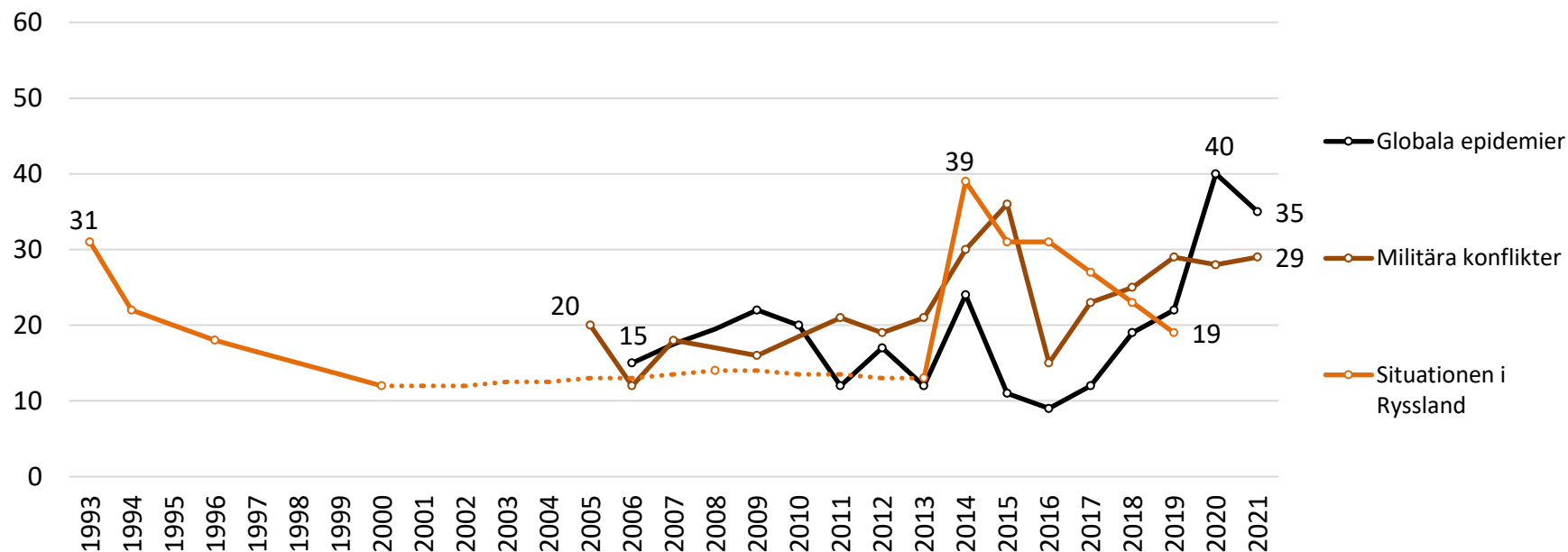
Men det är inte givet att oro leder till förtroende

- Samtidigt är det viktigt att beslutsfattarna lyssnar till den oro som finns. Politiska företrädare som inte lyssnat in medborgarnas oro riskerar att straffas av väljarna om olyckan är framme (Malhotra & Kuo, 2008).
- Därmed är människors oro en tveeggad företeelse. Erbjuder en möjlighet för politiker att inta rollen som experter, men om politiker inte lyssnat in människors oro vänder de sig till andra aktörer som kan tjänstgöra som experter.
- Mätningar i bland annat SOM-undersökningarna har visat att kvinnor generellt tenderar att vara mer oroliga än män överlag.

Mest oroande inför framtiden 2017 och 2021

Relativt låg oro för corona och krig hösten 2021

Mycket oroliga för: Miljöförstöring %

	MP	V	L	C	S	M	KD	SD	Differens
2021	80	78	56	53	61	44	54	38	42
2017	84	76	71	68	62	51	46	42	42
Differens	-4	2	-15*	-15*	-1	-7*	8	-4	

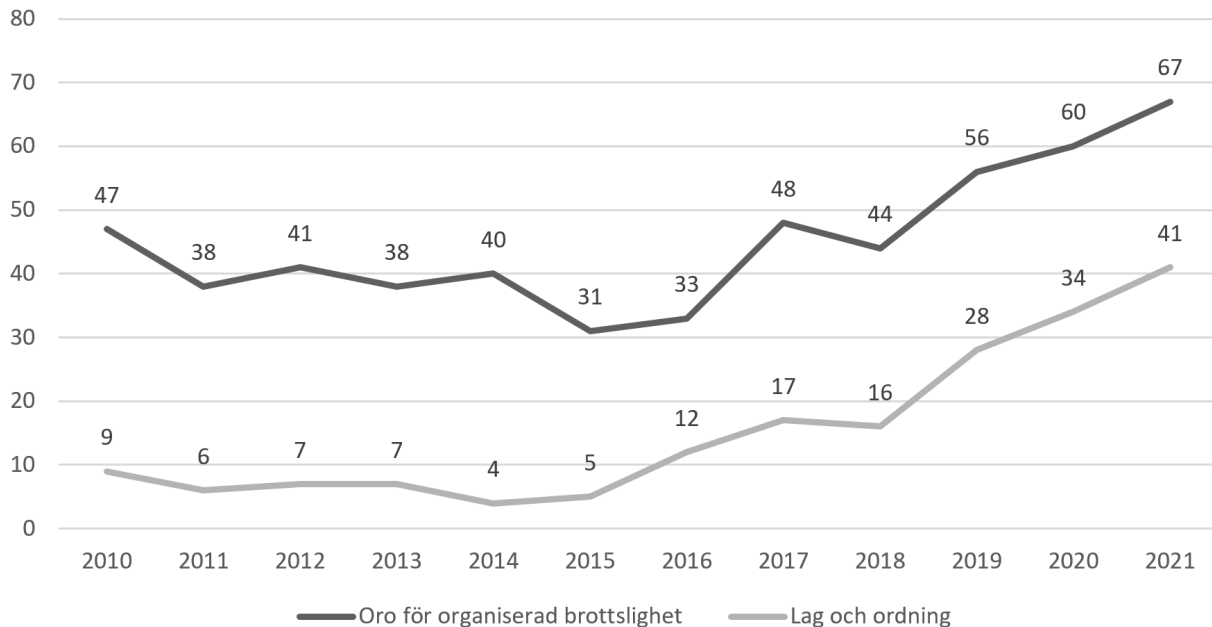
Mycket oroliga för: Organiserad brottslighet (%)

	V	MP	L	C	KD	S	M	SD	Differens
2021	49	49	54	56	83	68	75	83	32
2017	29	38	40	45	45	47	47	74	45
Differens	20*	11	14	11*	38*	21*	27*	9*	

En första summering

- Den genomsnittliga oron var lika stor hösten 2017 som hösten 2021.
- Kvinnor är lika oroliga för miljöförstöring (ca 68%), män mindre oroliga (från 51 till 43%).
- Både män och kvinnor har blivit mer oroliga för organiserad brottslighet. Män från 43 till 64% och kvinnor från 51 till 71%.
- Mindre oroliga för miljön på ren landsbygd (från 58 till 48%) och i städer från (64 till 55%), ingen skillnad i våra tre största städer (62%).
- Oron för organiserad brottslighet har ökat över hela landet. Mest oroliga är de på landsbygd och i mindre tätort (73%). Minst oroliga är de som bor i de tre stora städerna (59%).
- Men när man kontrollerar olika bakgrundsvariabler mot varandra är det **kön, ålder** och **partipreferens** som spelar störst roll. En äldre kvinna som röstar på SD har en sannolikhet på 95% att vara *mycket* oroad för organiserad brottslighet (56% för miljöförstöring). För miljö är inte ålder viktigt, utan utbildning. En högutbildad kvinna som röstar på MP har en sannolikhet på 87% att vara orolig för miljöförstöring, 61% för organiserad brottslighet.

Våldsbrott har klättrat på väljarnas agenda

Mycket orolig för våldsbrott personligen och i samhället (%)

PARTI	PERSONLIGEN	SAMHÄLLET
TOTALT	13	48
CENTERPARTIET	5	39
MILJÖPARTIET	8	33
SOCIALDEMOKRATERNA	9	38
VÄNSTERPARTIET	11*	40
LIBERALERNA	12*	50*
KRISTDEMOKRATERNA	13*	52**
MODERATERNA	15**	58***
SVERIGEDEMOKRATERNA	31***	71***

Tabellkommentar: Frågan löd 'Hur oroande upplever du följande idag? - Att du själv ska drabbas av våldsbrott, Våldsbrott i samhället'. Svarsalternativen är 'mycket oroande'; 'ganska oroande'; 'inte särskilt oroande' samt 'inte alls oroande'. Andelen som svarat "mycket oroande" är den som visas. Frågan om partitillhörighet löd 'Vilket parti tycker du bäst om idag?'. Procentbasen utgörs av de som svarade på frågan. Siffrorna i tabellen är under kontroll för partipreferenser * $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, *** $p < 0.001$.

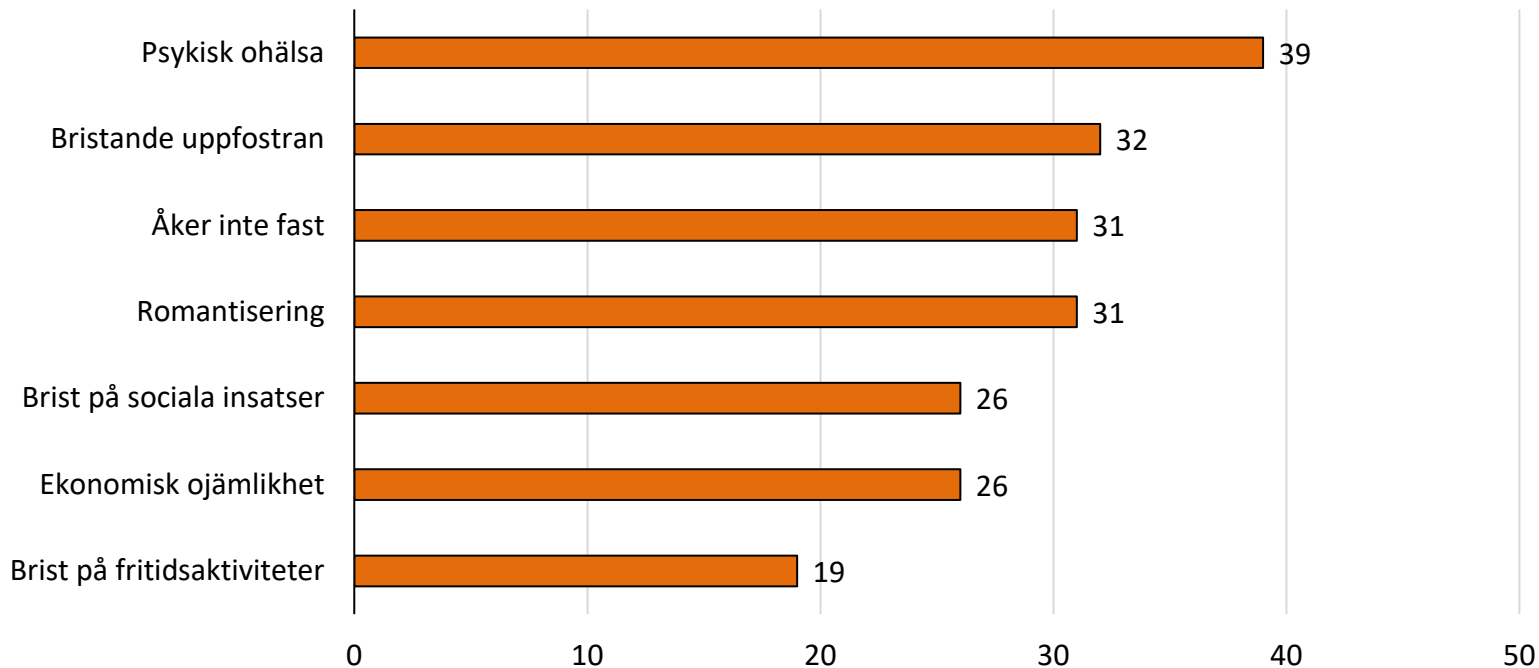
Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2021

- 16 procent av alla kvinnor är personligen mycket oroliga för våldsbrott, medan 11 procent av männen är det.
- Det är speciellt märkbart bland yngre kvinnor. Allra mest oroliga för personlig del är kvinnor mellan 16-29 år. **26 procent av alla unga kvinnor är mycket oroliga personligen för våldsbrott, medan endast 8 procent av männen i samma ålderskategori känner samma stora oro.**
- Gällande våldsbrott i samhället är det kvinnor från 50 år och uppåt som är mest oroliga (56 procent). Unga män mellan 16-29 är de som känner allra minst oro (22 procent).

Brott ska följas av straff?

- En gång i tiden tog politiker stort intryck av vad sociologer och kriminologer hade att säga om kriminalpolitik (Tham, 2018). Kriminalpolitiken ansågs vara expertdriven och opolitisk.
- Men det har också framförts kritik mot att svenska kriminologer i alltför stor utsträckning intresserat sig för socioekonomiska förklaringar till våldsbrott. De flesta som är fattiga eller bor i utsatta områden begår inte brott, således saknar de socioekonomiska förklaringarna precision (Sariaslan, 2021).
- Den förändrade synen på våldsbrott har inte bara gjort att brottsoffer givits större utrymme. Det har även den allmänna opinionen fått i kriminalpolitiken. Politikens legitimitet bygger numera i större utsträckning på att det finns tydligt stöd i opinionen (Tham, 2018).

Vad påverkar "i *mycket* hög grad" benägenheten att begå våldsbrott?

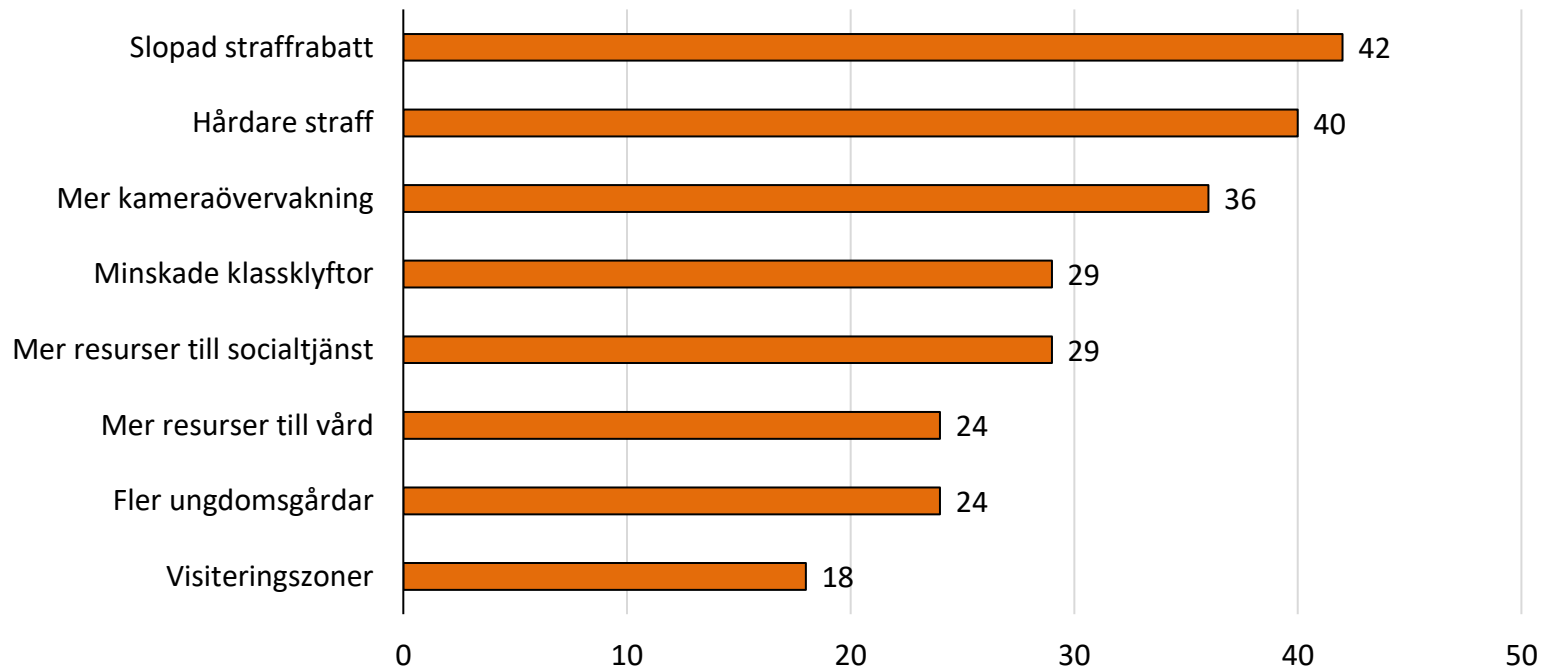
Vad påverkar "i *mycket* hög grad" benägenheten att begå våldsbrott?

Parti	Psykisk ohälsa	Uppfostran	Åker inte fast	Romantisering	Sociala insatser	Ojämlighet	Fritidsaktiviteter
Totalt	39	32	31	31	26	26	19
V	45	19	23**	25	38***	46***	25**
MP	47	12	9	18	29*	39***	22
S	43	25**	23**	27	22	30**	22
C	41	29**	23**	26	18	29**	17
L	27**	25*	31**	33*	19	29**	17
M	39	37***	36***	34**	25*	16	16
KD	23***	38***	32**	28	21	16	16
SD	30**	54***	55***	44***	33**	15	17

Tabellkommentar: Frågan löd 'I vilken grad tror du att följande påverkar benägenheten för någon att begå våldsbrott? - Ekonomisk ojämlikhet i samhället, psykisk ohälsa, brister i uppfostran, liten risk att åka fast, brist på sociala insatser från myndigheter, brist på fritidsaktiviteter, romantisering av kriminell livsstil'. Svartalternativen är 'I mycket hög grad'; 'I ganska hög grad'; 'I ganska låg grad'; 'I mycket låg grad' samt 'Ingen uppfattning'. Andelen som svarat 'I mycket hög grad' är den som visas. Frågan om partitillhörighet löd 'Vilket parti tycker du bäst om idag?'. Procentbasen utgörs av de som svarade på frågan. Siffrorna i tabellen är under kontroll för partipreferenser. * $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, *** $p < 0.001$.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2021

Vad kan "i *mycket* hög grad" leda till att våldsbrott minskar?

Vad kan "i *mycket* hög grad" leda till att våldsbrott minskar?

PARTI	SLOPAD STRAFF- RABATT	HÄRDARE STRAFF	MER KAMERA- ÖVERVAKNING	MINSKADE KLASS- KLYFTOR	MER RESURSER TILL SOCIAL- TJÄNST	MER RESURSER TILL VÅRD	FLER UNGDOMS- GÅRDAR	VISITERINGS- ZONER
TOTALT	42	40	36	29	29	24	24	18
V	27**	23	27**	62***	49***	30**	36**	11**
MP	11	17	11	39***	24	33**	24	2
S	30**	29**	28**	37***	34**	23	26*	11**
C	31**	20	23**	30***	25	18	20	11**
L	40**	44***	41***	27**	31*	20	15	12**
M	55***	52***	42***	11	21	23	20	22**
KD	54***	39**	41***	11	15	15	16	20**
SD	73***	72***	59***	16	21	23	22	42***

Tabellkommentar: Frågan löd 'I vilken grad tror du att följande åtgärder kan leda till att våldsbrott minskar? - Hårdare straff, fler ungdomsgårdar, mer kameraövervakning, slopad straffrabatt för unga, mer resurser till vård av kriminella, införande av visiteringszoner, minskande av klassklyftorna' samt 'mer resurser till socialtjänsten'. Svarsalternativen är 'I mycket hög grad'; 'I ganska hög grad'; 'I ganska låg grad'; 'I mycket låg grad' samt 'Ingen uppfattning'. Andelen som svarat 'I mycket hög grad' är den som visas. Frågan om partitillhörighet löd 'Vilket parti tycker du bäst om idag?'. Procentbasen utgörs av de som svarade på frågan. Siffrorna i tabellen är under kontroll för partipreferenser. * $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, *** $p < 0.001$.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2021

Summering

- Inför valet 2018 var väljarna mest oroliga för miljö. Upptakten inför valet 2021 har istället organiserad brottslighet som det område som flest är oroliga för.
- Oron är inte jämnt fördelad mellan väljarna. Det finns en tydlig koppling till vänster-högerskalan och kön. Personer till höger och kvinnor är mer oroliga för organiserad brottslighet och våldsbrott (personligen och i samhället).
- När opinionen uttalar sig om orsakerna till våldsbrott finns en tydlig betoning på bristande normer bland gärningsmännen och psykisk ohälsa.
- För att åtgärda våldsbrotten ligger tyngdpunkten på hårdare tag och i lägre utsträckning på sociala insatser.